

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pár poznámek k dědické smlouvě

Řekne-li se porřízení pro případ smrti, téměř každému se automaticky vybaví závěť. Oproti tomu institut dědické smlouvy - našemu právnímu řádu známý již od dob ABGB[1] - ve všeobecném povědomí veřejnosti do této míry zakotven není. Jak tzv. střední občanský zákoník[2], tak socialistický občanský zákoník[3] totiž tento institut zcela vynechaly a jeho renesance nastala až s rekodifikací soukromého práva s novým občanským zákoníkem.

Znovuzavedením institutu dědické smlouvy do našeho soukromého práva se rozšířily možnosti zůstavitele o další variantu, jak se svým jměním naložit, což odráží jedno ze základních teoretických paradigmat, ze kterých nové občanské právo vychází a které je projevem zásady co možná nejširší pořizovací volnosti. Jde o bilaterální (v případě více dědiců i multilaterální) právní jednání, jímž zůstavitel povolává druhou smluvní stranu či třetí osobu za dědice (nebo odkazovníka) a druhá smluvní strana to přijímá. Na rozdíl od závěti není zůstaviteli ze zákona umožněno dědickou smlouvu dle vlastní vůle jednostranně měnit, rušit ani nahradit a pokud smluvní strany výslovně nesjednají jinak, lze tak učinit pouze s písemným souhlasem druhé smluvní strany, případně dle obecných zásad obligačního práva.

Dědická smlouva je smlouvou aleatorní - prospěch, anebo neprospěch alespoň jedné ze smluvních stran z ní plynoucí je založen na nejisté události[4] a nároky z ní vyplývající nelze jednoznačně předpovědět. Je upravena ustanoveními § 1582 až 1591 občanského zákoníku; na dědickou smlouvu jakožto smlouvu se však vztahují rovněž veškerá ustanovení týkající se obecně závazků. Jedna z hlavních výhod dědické smlouvy spočívá ve skutečnosti, že si smluvní strany mohou mezi sebou v rámci zásady smluvní volnosti ujednat prakticky cokoli, co neodporuje právním předpisům, není v rozporu s dobrými mravy či není proti veřejnému pořádku, a to od sjednání úplaty přes nejružnější podmínky plnění až po smluvní pokutu.

Dědická smlouva je dle dikce zákona nejsilnějším dědickým titulem - k dědictví jsou povoláni primárně dědici z dědické smlouvy, poté až ti ze závěti a dědici intestátní. Sílu tohoto titulu vyjadřuje mj. ustanovení § 1588 občanského zákoníku, podle něhož, pořídil-li by zůstavitel pro případ smrti (či uzavřel-li by za života darovací smlouvu) v rozporu s dědickou smlouvou, mohl by se pak u takového jednání smluvní dědic dovolat jeho neúčinnosti.

Oproti závěti je však porřízení dědickou smlouvou o něco více formalizovaný proces. Zatímco závěť může zůstavitel sepsat i sám vlastní rukou (závěť holografická) či jiným způsobem před dvěma svědky (závěť alografická), u dědické smlouvy takové možnosti dány nejsou - zákon důsledně vyžaduje podobu notářského zápisu a jeho následné zanesení do Evidence právních jednání pro případ smrti vedené Notářskou komorou České republiky. Paralelu k privilegované závěti institut dědické smlouvy rovněž nenabízí.

Úprava okruhu osob způsobilých uzavřít dědickou smlouvu je pak také striktnější, než je tomu u závětí. Na straně zůstavitele jsou k uzavření dědické smlouvy způsobilí pouze zletilí a plně svéprávní, osoby omezené ve svéprávnosti potřebují k platnému uzavření dědické smlouvy souhlas opatrovníka. Ten by měl být v ideálním případě udělený ex ante, následná konvalidace však není vyloučena[5]. Druhou smluvní stranou může být toliko zletilá a plně svéprávná fyzická osoba či osoba právnická.

Týká-li se rozsahu pozůstalosti, s níž lze takto pro případ smrti naložit, nutno uvést, že dědickou smlouvou smí zůstavitel nakládat pouze se třemi čtvrtinami celé pozůstalosti. Zbylá čtvrtina (tzv. falcidiánská kvarta) musí zůstat dědickou smlouvou nedotčena, aby o ní zůstavitel mohl případně samostatně pořídit jinak, např. závětí, což je spolu s ustanovením § 1588[6] občanského zákoníku rovněž jedna z hlavních příčin dosavadní minimální poptávky veřejnosti po sepisování notářských zápisů o dědické smlouvě. Vzhledem k tomuto, jakož i ostatním výše uvedeným skutečnostem dle našeho názoru nelze v nejbližší době očekávat významný nárůst poptávky ze strany široké veřejnosti o tento způsob pořízení pro případ smrti, jakkoli lze jeho znovuzavedení do našeho dědického práva jedině přivítat.

Mgr. Matyáš Moska,
advokátní koncipient

Petra Švédová,
paralegal

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 605 006 807
e-mail: moska@arws.cz

[1] Všeobecný zákoník občanský (německy Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie). Vyhlášen byl 1. června 1811 patentem císaře Františka I. č. 946 Sb. z. s. s platností pro všechny země rakouského císařství, vyjímaje země Koruny uherské. Na českém území zůstal v platnosti až do vydání tzv. středního občanského zákoníku z roku 1950.

[2] Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Ustanovení § 2756 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, v účinném znění.

[5] FIALA, DRÁPAL a kol. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. s. 287 - 290. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-570-1.

[6] Předmětné ustanovení obsahuje omezení pořizovací volnosti zůstavitele, avšak způsobem, který ve spojení se sankcí neplatnosti dle § 1591 občanského zákoníku vzbuzuje značnou právní nejistotu smluvních stran (BÍLEK, Petr. § 1585 [Omezení dědické smlouvy]. In: FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír, BÍLEK, Petr, SVOBODA, Jiří, BEEROVÁ, Kamila. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 287. ISBN 978-80-7400-570-1.).

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)